
SWOT ANALYSIS OF THE TECHNIQUES AND ENTREPRENEURSHIP FOR THE FIRST CLASS OF PUBLICATIONS "PROSVETA", SOFIA and "PROSVETA PLUS", SOFIA**Sladuna Georgieva**South-West University "Neofit Rilski" Blagoevgrad, Faculty of Engineering,
Department of Technical Education and Professional Training; Republic of Bulgaria,
sl.georgieva@swu.bg**Diana Mitova**South-West University "Neofit Rilski" Blagoevgrad, Faculty of Engineering; Department of Technical
Education and Professional Training; Republic of Bulgaria, didimitova2006@swu.bg

Abstract: This article presents results of a SWOT analysis of an educational package / textbooks, teaching aids and notebooks / on technologies and entrepreneurship in the initial educational degree of two Bulgarian publishers. Emphasis is placed on the curriculum content, the accessibility requirements and the science, in line with learners' educational needs. The diversity of educational approaches used and didactic technologies to achieve optimal educational outcomes is taken into account. The law on pre-school and school education creates new, exceptional opportunities for more flexible, creative and independent planning and organization of the process of technology education in primary school age. The curricula of the subject Technology and Entrepreneurship are aimed at building the technological literacy and competence of the students, as an essential element of their general culture and general education. The Ministry of Education and Science determines not only a new name, but also important priorities in curriculum content, time allocation, and technology for learning two key competencies. Along with the requirements for acquiring basic knowledge, skills and relationships oriented towards the world of technology and technology, goals are set with regard to the contemporary economic life, education in initiative, entrepreneurship and responsibility (Ordinance № 5 of 30.11.2015 on general education preparation (Promulgated in the State Gazette, issue 95 of 08.12.2015). At the same time, the Law on Pre-school and School Education creates new, exceptional opportunities for more flexible, creative and independent planning and organization of the learning process. Teachers can freely construct and realize their vision for more effective teaching and learning to cover the expected results at the curriculum level. Emphasis is placed on positive attitude to work, to modern technology and technology. It is very clear that the traditional tradition of training, the new concepts are being introduced on a practical basis and provide an initial level of technological and economic literacy as a basis for building an entrepreneurial culture. There are also conditions for a wide variety of textbooks, methodologies and treks that seek to showcase different didactic technologies to achieve these results. This is a prerequisite for diversity in teaching and learning that each school and teacher can accomplish. They are seen as an essential element of general education. Thus, the European education policy is implemented and all eight key competences are equal (National Strategy for Lifelong Learning 2014-2020 Sofia: MES, 2014). State educational standards and curriculum on the subject are a new challenge for primary teachers and specialists. The learning process is oriented not so much to the final results of the practical work as to the processes and the technology for their achievement.

Keywords: SWOT - analysis, training content, textbook on technology and entrepreneurship, training manual.

SWOT АНАЛИЗ НА УЧЕБНИК ПО ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО ЗА ПЪРВИ КЛАС НА ИЗДАТЕЛСТВОТА „ПРОСВЕТА“, СОФИЯ И „ПРОСВЕТА ПЛЮС“, СОФИЯ**Сладуна Георгиева**Югозападен университет, „Неофит Рилски“, Благоевград, Технически Факултет; Департамент по
техническо образование и професионално обучение, Република България, sl.georgieva@swu.bg**Диана Митова**Югозападен университет, „Неофит Рилски“, Благоевград, Технически Факултет; Департамент по
техническо образование и професионално обучение, Република България, didimitova2006@swu.bg

Резюме: В настоящата статия се представят резултати от проведен SWOT анализ на образователен пакет

/учебници, учебни помагала и тетрадки/ по технологии и предприемачество в началната образователна степен на две български издателства. Акцент се поставя на включеното в тях учебно съдържание, изискванията за достъпност и научност, в съответствие с образователните потребности на учащите. Има се предвид разнообразието на използваните образователни подходи, както и дидактическите технологии за постигане на оптимални образователни резултати. Законът за предучилищното и училищното образование създава нови, изключителни възможности за по-гъвкаво, творческо и самостоятелно планиране и организиране на процеса на технологично обучение в начална училищна възраст. Учебните програми по предмета Технологии и предприемачество са насочени към изграждане на технологичната грамотност и компетентност на учениците, като съществен елемент от тяхната обща култура и общообразователна подготовка. Министерството на образованието и науката определя не само ново наименование, но и важни приоритети в учебното съдържание, разпределението на учебното време и технологиите за усвояване на две важни ключови компетенции. Наред с изискванията за овладяване на основни знания, умения и отношения, ориентирани към света на техниката и технологиите, се определят и цели свързани със съвременния икономически живот, възпитаване в инициативност, предприемчивост и отговорност (Наредба №5 от 30.11.2015г. за общообразователната подготовка. Обнародвано в Държавен вестник, брой 95 от 08.12.2015г.). В същото време Законът за предучилищното и училищното образование създава нови, изключителни възможности за по-гъвкаво, творческо и самостоятелно планиране и организиране на процеса на обучение. Учителите могат свободно да конструират и реализират своите виждания за по-ефективно преподаване и учене, което да покрива очакваните резултати на ниво учебна програма. Акцентира се върху позитивно отношение към труда, към съвременната техника и технологиите. Много ясно се заявява и досегашната традиция в обучението, новите понятия да се въвеждат на практическа основа и да осигуряват начално ниво на технологична и икономическа грамотност, като основа за изграждане на предприемаческа култура. Създават се и условия за голямо разнообразие от учебници, методики и походи, които се стремят да покажат различни дидактически технологии за постигане на тези резултати. Това е предпоставка за разнообразие при преподаването и ученето, което всяко училище и учител могат да осъществят. Те се разглеждат, като съществен елемент от общообразователната подготовка. Така се реализира европейската образователна политика всички осем ключови компетенции да са равнопоставени (Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 –2020 г. София: МОН, 2014г). Държавните образователни стандарти и учебна програма по предмета са ново предизвикателство пред началните учители и специалисти. Процесът на обучение се ориентира не толкова към крайните резултати от практическата работа, колкото към процесите и технологията за тяхното постигане.

Ключови думи: SWOT – анализ, учебно съдържание, учебник по технологии и предприемачество, учебно помагало.

1.УВОД

Учебникът е държавен дидактико-методически инструмент, в който последователно и достъпно се излага основната информация, съобразно учебната програма по технологии и предприемачество.

Наличието на възможност за самостоятелен избор на образователен пакет от педагогическите специалисти са важни предпоставки за творческата изява и личностното развитие на учениците. В настоящето изложение се представя SWOT анализ на учебниците по технологии и предприемачество за първи клас на издателствата „Просвета“, София (Георги Иванов, Ангелина Калинова) и „Просвета плюс“, София (Любен Витанов, Магдалена Райкова).

2.SWOT АНАЛИЗ НА ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПАКЕТ /УЧЕБНИЦИ, УЧЕБНИ ПОМАГАЛА И ТЕТРАДКИ/ ПО ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В НАЧАЛНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН

Силни страни: Предложената методика, учебно съдържание и структура в учебниците по „Технологии и предприемачество“ за първи клас на издателствата е така структурирана, че напълно отговаря на ДОС и очакваните резултати. Учебната програма и в двата учебника включват широко разнообразие от теми, проблеми и дейности, които доразвиват и надграждат придобитите в подготвителна група знания, умения и отношения. Учебната програма определя и специфични методи, и форми за оценяване на постиженията на учениците. Учебното съдържание е групирано в пет обобщени теми, в които са комбинирани различни дейности-конструирани и моделиране, обработване, запознаване с техниката и грижа за животните и растенията.

Темите са съобразени с изискванията на Държавните образователни стандарти, чиято цел е придобиване на знания, умения и отношения в резултат на обучението по предмета технологии и предприемачество в началния етап на основната образователна степен. Темите имат под теми, които са разпределени за цялата учебна година тематично. В уроците са обхванати всички „очаквани резултати“ от ДОС. Посочени са името на темата, необходимите материали, технологии, примерни изделия и начинът за тяхното изработване. Обучението е насочено към изграждане на технологична грамотност и компетентност на учениците.

Дейностите са ориентирани към позитивно отношение към техниката и технологиите, и разкриването на техните възможности. По този начин учениците имат възможност да усвоят практически умения, които да им помогнат при навлизането в живота и справяне с различни житейски ситуации. Учениците се научават да събират, съхраняват и използват материали както за обработване, така и за конструиране и моделиране.

Учебниците са с добро външно оформление и правят впечатление още със заглавните си страници. Кориците са от здрава, гланцова хартия. Страниците са от подходяща тънка и фина хартия. Също така, те започват с послание към бъдещите първокласници и с обяснение на „**легенда от символи и знаци**“, които са използвани.

И в двата учебника учебната програма има разнообразие от теми, проблеми и дейности, които доразвиват и надграждат знанията и уменията на децата от детската градина. Голямо внимание се обръща на практическата и самостоятелна работа – „учението чрез откриване“. Разширяват се знанията и уменията за работа с материали, формират се умения за моделиране, обогатяват се уменията за работа в екип, увеличава се стремежа към усъвършенстване и самоутвърждаване. Особено внимание се отделя на дейностите по решаване на проблеми, опитна работа и работа по проекти. Подбраните теми, модели и изделия са в съответствие със съвременния бит на хората, развитието на науката, техниката, технологиите и предприемачеството.

Във всяка тема учениците имат възможност да развият своите творчески способности, усет, креативност и въображение, чрез довършване, оцветяване, до-оцветяване, рисуване, залепване, оценяване на действия или постъпки, предложение или проявяване на собствена идея в дадени ситуации, участие в проект, базар. Създадени са условия за формиране на основните умения и са осигурени възможности за практическото им прилагане при изработването на изделията.

Предложените задачи и дейности обхващат разнообразие от обработващи технологии и компетенции, както и тяхното развитие. На учениците се дава възможност да обменят информация и идеи, да вземат решения, да поемат различни отговорности за успешно изпълнение на конкретни задачи. Визуалният контакт е налице, а изобразеното отговаря на действителността. В цветово отношение учебниците са добре оформени, шарени и пъстри, те успяват да привлекат и задържат вниманието. Инструкциите са кратки, ясни и точни, използва се голям шрифт. Информацията е добре поднесена, а богатото изображение допълнително подпомага развитието на творческия усет и подтиква към нови идеи и действия. Приложени са както рисунки, така и снимков материал. Достъпността е осъществена по много приятен и лек начин, чрез богати по съдържание и обем илюстрации, палитри от цветове и различни възможности за работа и действие.

Съдържанието е достъпно и съобразено с възрастта на учениците. Темите и задачите са добре онагледени. Изобразеното отговаря на действителността. Учебното съдържание е обяснено, съобразно с възрастта на учениците. Включени са познавателни задачи, съвети, загадки, стимулиращи активността и съзнателността на учениците. Използват се разнообразни техники и задачи за оцветяване и изработване на изделия от албумите към учебниците. Към края на учебниците съдържанието се усложнява, като се включват теми за професиите, за електроуредите у дома, за енергията, за природата.

Работи се лесно, разбираемо и достъпно, с дозирана трудност, която от своя страна развива въображението и обогатява знанието на децата. Готовите произведения са действащи – децата играят с тях, могат да послужат за подарък, а картичките са красиви, нешаблонни, релефни, раздвижени и имат голяма приложимост. Предлагат се многофункционални изделия - с повече от едно приложение. Произведенията са приложими в живота на децата. Подбрани са интересни и разнообразни теми, с екологично съдържание. Работи се с различен качествен и безопасен материал – хартия, текстил, пластмаса и др./

Използват се дидактическите преходи от лесното към трудното, от познатото към непознатото, съобразно с възрастта на учениците. Уроците изпълняват различни функции - възпитателна, образователна, обучаваща. Учебното съдържание е многообразно, налице е последователност съобразно с годишните времена. Не се констатира претовареност на съдържанието откъм терминология. Легендата от знаци е система, която е много важна предпоставка за трайното овладяване на знанията. Има указания за работа с албума. Включени са задачи, които предполагат прилагане на индивидуален подход и стимулиране на познавателните,

творческите, креативните и интелектуалните способности на учениците. Използват се правилно формулирани понятия, като се извеждат конкретни цели и поуки.

Учебното съдържание е съобразено с възрастта, познавателният елемент. Информацията е добре подбрана и достъпна. Учебното съдържание е добре структурирано, преобладават дейности насочени към „учене чрез трансфер“, прилагат се знания и умения от други учебни дисциплини - български език и литература; изобразително изкуство; човекът и природата; математика и други.

Слаби страни: Може би прекомерния брой илюстрации в учебниците по технологии и предприемачество биха се отразили негативно върху концентрацията и съсредоточеността на учениците, защото това би довело до разконцентриране на вниманието им. В учебника на издателство Просвета“, София (Георги Иванов, Ангелина Калинова), разделението на темата според възможностите за избор на етап на довършване, при несправяне със задачата би довело до разочарование и демотивация някои ученици, които не могат да преценят обективно нивото на своите умения и компетентности. Друг пример е свързан с темата „ Стоките в магазина“ и задачата учениците да определят националната принадлежност на пари и стоки (дали са произведени в България, разчитане на етикети на български и английски). Приемаме задачата за твърде сложна за възрастта на учениците от първи клас.

Възможности на образователен пакет от /учебници, учебни помагала и тетрадки/ по технологии и предприемачество в началната образователна степен.: Предоставя се възможност за:

- Възпитават се ценности и идеали. Чрез принципа за нагледност, видяното остава трайно в паметта, развива се творческия потенциал, креативност и въображение;
- Учениците добиват реална представа за различни събития, случки и факти от бита, живота. Развива се любознателността, интересът, любопитство към дейности, свързани с технологиите и предприемачеството, с различни действия и техники при изработката на изделия, задържа се интереса за по-дълго време;
- Стимулират се учениковите познавателни способности и използването им в практиката. Провокира се към мисленето, разсъждаването и действието, навлизат от познатото към непознатото;
- Изграждат се ценности у учениците, чувство за отговорност, умения за общуване, за работа в екип. Активно участие в проекти или групови задачи., формира се положително отношение към учебния процес;
- Дава се възможност за развиване емоционалността, изграждане на миогледа на учениците, учат се да извеждат собствени поуки и заключения от различните задачи и резултатите от тях, придобиват реални знания, сръчности, техники на работа.

Заплахи, опасности и ограничения: Заплахи съществуват относно спазване на принципа за последователност на изложение на учебния материал и реализираната връзка и взаимодействие с други предметни области, техните термини и понятия. Съществува опасност и от затруднения при прилагане на принципа за индивидуален подход и използваните методи, похвати, технологични решения, мерки, които го съпътстват. При малките ученици е трудно да говорим за научни факти, открития, понятия и категории от висшата наука, а само за най-елементарни такива, свързани със средата на живот. Използването на сложна научна терминология не е препоръчително, поради възрастта на учащите.

Разлики в двете издателства: В учебника на издателство „ Просвета плюс“, всички теми имат единна структура, която включва наименование, въпроси по темата, необходими материали и инструменти. Предвидени са дейности и са предложени варианти за организация на работа в екип. В долния край всяка страница има кант, а в горния край има изобразени всички материали, които могат да се използват при решението на поставената задача. Около номера на страницата има дори част от българските шевици, което е добре за запознаването на учениците с част от българските традиции и фолклор. Богатото изображение допълнително подпомага развитието на творческия усет и подтиква към нови идеи и действия. Шрифта на заглавията на темите е по-голям, което е предимство за учениците от първи клас, защото в този клас изучават азбуката. Освен това има снимки на забележителности и културни паметници на страната ни.

В учебника на издателство „ Просвета“, всяка страница е с кантове горе и долу. Включени са задачи за домашна работа. Активността и съзнателността се повишават, чрез използването на различни техники и задачи, като се наблюдават различни етапи на изработването на изделието. Всяко дете може само да избира докъде да работи, до кой от етапите да стигне и по кой път да направи това. Всяка операция е оцветена в различен цвят. Всеки ученик може да достигне до последния (трети) етап на даденото изделие, който не е задължителен за всички, като се оценява сам според постигнатото. Има проекти, в които са включени и

родителите. В края на всеки разтвор има емотикони за оценка. Отделните съставни части на темите са открити с различен цвят, означени са с подходящи знаци, въпроси, забележки. В хода на урока е налице:

- *Въвеждаща част* – буди интереса на децата, включени са въпроси, опити, сведения и др;
- *Основна част* – с номер са посочени етапите и последователността на работата, с нужните инструменти;
- *Заключителна част* – къде и как се използва готовата работа / за състезание, украса, подарък и др./.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение се констатира, че анализирани учебници по технологии и предприемачество, със своята съдържателна определеност допринасят в голяма степен за развитие на интелектуалните, нравствените, естетическите, творческите и техническите способности на учениците в начална училищна възраст. Значима е и ролята на началният учител със своята педагогическа компетентност и умения да представи точно, ясно и научно обосновано включеното в образователния пакет по технологии и предприемачество учебно съдържание.

ЛИТЕРАТУР

Витанов, Л., Райкова, М., Авторски колектив (2016). Учебник по Технологии и предприемачество за 1. Клас. София, Издателство: Просвета Плюс.

Иванов, Г., Калинова, Анг., Авторски колектив (2016). Учебник по Технологии и предприемачество за 1. клас. София, издателство: Просвета.

МОН (2014). Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 –2020 г. София.

Наредба №5 от 30.11.2015г. за общообразователната подготовка. Издателство: Държавен вестник, брой 95 от 08.12.2015г.